

Sygn. I C 34/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia (del.) Joanna Krzyżanowska
-----------------	-----------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2021 r. w Słupsku,

po zamknięciu rozprawy, na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) w upadłości z siedzibą w G.

przeciwko R. M., L. S., D. M.

o zapłatę

1. zasądza solidarnie od pozwanych D. M., R. M. i L. S. na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) w upadłości z siedzibą w G. kwotę 198 266,42 zł (sto dziewięćdziesiąt osiem tysięcy dwieście sześćdziesiąt sześć złotych czterdzieści dwa grosze) wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP rocznie, ale nie więcej niż wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 14 listopada 2019 r. do dnia zapłaty;

2. zasądza solidarnie od pozwanych D. M., R. M. i L. S. na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) w upadłości z siedzibą w G. kwotę 16 245 zł (szesnaście tysięcy dwieście czterdzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, w tym 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

3. przyznaje radcy prawnemu Z. B. kwotę 2160 zł (dwa tysiące sto sześćdziesiąt złotych) tytułem wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora ustanowionego dla nieznanego z miejsca pobytu L. S.;

4. zasądza od pozwanego R. M. na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) w upadłości z siedzibą w G. kwotę 2000 zł (dwa tysiące złotych) tytułem zwrotu kosztów związanych z ustanowieniem kuratora dla pozwanego;

5. nakazuje ściągnąć od pozwanego R. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku kwotę 660 zł (sześćset sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów ustanowienia kuratora niepokrytych zaliczką wpłaconą przez powoda.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn akt I C 34/20

UZASADNIENIE

Powód – Syndyk masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej W. w upadłości z siedzibą w G. wniósł przeciwko T. M., L. S., D. M. i R. M. pozew o zapłatę 198.266,42 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP rocznie, ale nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Na uzasadnienie powód powołał się na zawartą z R. M. w dniu 30 stycznia 2013 r. umowę pożyczki zabezpieczonej hipoteką. T. M., L. S. i D. M. byli poręczycielami tego zobowiązania. Pożyczkobiorca nie uregulował rat pożyczki w ustalonym terminie.

Pozwani – L. S. i D. M. wnieśli o oddalenie powództwa w całości. D. M. wskazała, że to R. M. – jej były mąż był kredytobiorcą i sprzeniewierzył cały kredyt na osobiste potrzeby. Dodatkowo podniosła, że ma ciężką sytuację majątkową i osobistą. L. S. również potwierdził, że był poręczycielem pożyczki byłego zięcia. Wskazał, tak jak córka, że R. M. skonsumował pożyczkę na własne potrzeby, a obecnie nie łoży nawet na utrzymanie wnuka. Oboje pozwani wnieśli o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania po zmarłej pozwanej T. M. – matce kredytobiorcy. W uzupełnieniu odpowiedzi na pozew pozwani podnieśli, że powód celowo podał nieaktualny adres pozwanego R. M., chociaż pozwana informowała go o tym, że R. M. nie mieszka pod wskazanym adresem. Wniósł także o ograniczenie odpowiedzialności pozwanej D. M. do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, na którym ustanowiona została hipoteka zabezpieczająca roszczenie. Dodatkowo podnieśli zarzut przedawnienia. D. M. wniosła także o rozłożenie zadłużenia na raty po 1000 zł miesięcznie w sytuacji nieuwzględnienia wniosku o oddalenie powództwa.

Pozwana T. M. zmarła 26 maja 2017 r., a więc przed wniesieniem pozwu. Z tego powodu postanowieniem z dnia 4 września 2020 r. pozew przeciwko niej odrzucono.

Na wniosek powoda dla pozwanego R. M. nieznanego z miejsca pobytu ustanowiono kuratora procesowego. Kurator w imieniu pozwanego wniósł o oddalenie powództwa w całości. Podniósł przy tym zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 stycznia 2013 r. R. M. zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową (...) w G. umowę pożyczki zabezpieczonej hipoteką. Całkowita kwota pożyczki wynosiła 150.000 zł. Pożyczka przeznaczona była na pokrycie zobowiązań kredytobiorcy i cel konsumpcyjny. Umowę w imieniu R. M. na podstawie pełnomocnictwa podpisała D. M.. Za zobowiązania z tytułu umowy poręczyli: T. M., D. M. oraz L. S..

(dowód: umowa i oświadczenie poręczycieli – k. 46-57)

Poza poręczeniem umowa pożyczki przewidywała także inne zabezpieczenia – hipotekę do kwoty 225.000 zł na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w L. przy ulicy (...), wpisanym do KW nr (...), weksel in blanco.

(dowód: umowa pożyczki – 46-56)

R. M. nie spłacił zaciągniętej pożyczki.

(bezsporne)

Pismem z dnia 12.10.2015 r. (...) wezwała pożyczkobiorcę do zapłaty przeterminowanego zadłużenia pod rygorem wypowiedzenia umowy. O wezwaniu zawiadomiła poręczycieli. Pismami z dnia 30.11.2015 r. wysłano wezwanie ostateczne i zawiadomienia o nim.

(bezsporne, nadto wezwanie do zapłaty i zawiadomienia – k. 107 – 114)

Pismem z dnia 22.12.2015 r. pożyczkodawca dokonał wypowiedzenia umowy. Wypowiedzenie zostało uznane za skutecznie doręczone w dniu 05.01.2016 r. i od tego momentu rozpoczął bieg 30 dniowy okres wypowiedzenia, który upłynął z dniem 04.02.2016 r. O skutecznym wypowiedzeniu powiadomiono poręczycieli.

(dowód: wypowiedzenie umowy i zawiadomienia – k. 117 - 123)

Pozew złożono 14.11.2019 r.

(dowód: pozew k. 3)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo było uzasadnione.

Żądanie zapłaty skierowane przeciwko R. M. oparte było na tym, że jako pożyczkobiorca nie zwrócił pożyczki. Reprezentujący jego interesy kurator dla nieznanego z miejsca pobytu nie kwestionował zawarcia ani wypowiedzenia umowy. Sporna nie była wysokość zadłużenia ani podstawy do wypowiedzenia. W imieniu R. M. podniesiony został jedynie zarzut przedawnienia

Zarzut przedawnienia podnieśli też pozwani L. S. i D. M., stąd zarzut ten rozpoznano w pierwszej kolejności.

Nie ulega wątpliwości, że podstawą ustalenia upływu terminu przedawnienia jest art. 118 kc, który stanowi, że jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Jednakże **koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego**, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.

Strony były zgodne co do tego, że roszczenie powoda, jako podmiotu udzielającego pożyczek w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, przedawnia się w terminie trzyletnim.

Nie sposób się natomiast zgodzić z twierdzeniem pozwanych jakoby termin ten upłynął z dniem 04.02.2019 r. Nowe brzmienie art. 118 kc przewiduje bowiem upływ terminu przedawnienia w ostatnim dniu roku kalendarzowego, tj. w tym wypadku w dniu 31.12.2019 r.

Również przepisy Ustawy o zmianie ustawy kodeks cywilny i niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) wprowadzające zmienione brzmienie art. 118 kc, wbrew argumentom kuratora pozwanego R. M., nie pozwalają liczyć upływu tego terminu w inny sposób. Zgodnie bowiem z art. 5. ust. 1 cyt. ust. **do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1 (kc), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą**. Ustęp drugi natomiast stanowi, że jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1 (kc), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Z powyższego przepisu wynika, że zasadą (ust 1) jest stosowanie do roszczeń powstałych przed wejściem w życie nowelizacji i jeszcze nie przedawnionych, przepisów nowych. Takim roszczeniem jest niewątpliwie żądanie zawarte w pozwie, gdyż powstało 5 lutego 2016 r., tj. przed 9 lipca 2018 r. i do tej daty nie uległo przedawnieniu.

Ustęp 2 statuuje wyjątek od powyższej zasady dotyczący roszczeń dla których termin przedawnienia wg nowych przepisów jest krótszy niż dla przepisów dotychczasowych. Roszczenie powoda – jak zgodnie argumentowały obie

strony, zarówno przed nowelizacją jak i po niej przedawniałyby się w terminie trzyletnim przewidzianym dla roszczeń związanych z działalnością gospodarczą. Ust 2 cytowanej ustawy nie znajdzie więc w niniejszej sprawie zastosowania.

Wg stosowanego na mocy przepisów intertemporalnych art. 118 kc w nowym brzmieniu, koniec terminu przedawnienia przypada więc na ostatni dzień roku kalendarzowego tj. na 31.12.2019 r. Skoro zaś pozew wniesiono 14.11.2019 r. bieg przedawnienia został skutecznie przerwany.

Nie mogły się także ostać pozostałe zarzuty L. S. i D. M..

Brak było podstaw do zawieszenia postępowania z uwagi na śmierć pozwanej T. M. do czasu ustalenia w postępowaniu spadkowym jej spadkobierców. Art. 174 § 1 pkt 1 kpc nakazuje bowiem obligatoryjne zawieszenie postępowania z urzędu w przypadku śmierci strony. Pozwana T. M. zmarła jednak 26.05.2017 r. czyli przed wniesieniem pozwu. Nie mogła stać się stroną, gdyż w dacie 14.11.2019 r. nie miała zdolności sądowej. Z tej przyczyny, po zapoznaniu się aktem zgonu T. M., sąd postanowieniem z dnia 04.09.2020 r. odrzucił w stosunku do niej pozew. Postanowienie to nie zostało zaskarżone.

Brak było też jakichkolwiek podstaw, by uznać że postępowanie nie może się toczyć z uwagi na fakt, że pozwanemu R. M. nie udało się skutecznie doręczyć pozwu. Okoliczność ta przede wszystkim była irrelevantna dla odpowiedzialności pozwanych L. S. i D. M.. Dla zapewnienia ochrony praw pozwanego R. M. ustanowiony został natomiast na wniosek powoda kurator dla nieznanego z miejsca pobytu.

Podstawą odpowiedzialności pozwanych L. S. i D. M. za dług R. M. było udzielone przez nich poręczenie. W myśl art. 881 kc w braku odmiennego zastrzeżenia poręczyciel jest odpowiedzialny jak współdłużnik solidarny. Solidarność dłużników polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych. Aż do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani (art. 366 kc).

Pozwani poręczyciele nie kwestionowali ważności ani skuteczności udzielonego poręczenia, polemizowali jedynie z prawnymi skutkami złożonego oświadczenia. Przepisy kc o poręczeniu nie przewidują jednak konieczności skierowania przez wierzyciela egzekucji najpierw do dłużnika głównego ani nie kreują jakiegokolwiek „pierwszeństwa” odpowiedzialności współdłużników. Wyłącznie do wierzyciela należy więc wybór czy skierować żądanie do jednego z dłużników, do części z nich czy do wszystkich.

Z tej samej przyczyny nie był trafny argument o konieczności egzekwowania w pierwszej kolejności powstałego długu od D. M. jako dłużniczki rzeczowej – posiadaczki własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, na którym ustanowiono hipotekę zabezpieczającą roszczenie powoda, z ograniczeniem odpowiedzialności dłużniczki do tegoż prawa. Uszło bowiem uwagi pozwanej, że pozew precyzyjnie określał, iż podstawą odpowiedzialności D. M. jest udzielone poręczenie. Pozwana odpowiada więc w tym wypadku jako dłużnik osobisty, a nie rzeczowy, toteż brak jest podstaw do ograniczenia jej odpowiedzialności do jednego składnika mienia.

Za całkowicie gołosłowne sąd uznał twierdzenia pozwanych o braku udowodnienia roszczenia co do zasady i co do wysokości. Poza bowiem tym ogólnikowym stwierdzeniem nie zostały podniesione żadne konkretne zarzuty. Powód dochodząc zapłaty udowodnił podstawy odpowiedzialności każdego z pozwanych załączając treść umowy i oświadczenia poręczycieli, a następnie wezwania do zapłaty i wypowiedzenie umowy. Pozwani nie wskazali natomiast który z tych dowodów kwestionują. Nie podważali ani zawarcia umowy, ani braku spłaty, nie zaprzeczali że doszło do wypowiedzenia umowy ani że były do tego podstawy. Nie złożyli także na poparcie tego twierdzenia żadnych wniosków dowodowych.

Zgodnie z art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Nie ulega wątpliwości, że to na pozwanych spoczywał ciężar udowodnienia faktów, z których wynikałoby że roszczenie nie istnieje co do zasady lub że jest w innej wysokości. Podkreślić przy tym należy, że pozwani tych faktów nawet nie wskazali.

Z powyższych przyczyn niemożliwa była ocena ww zarzutu, nawet w sytuacji gdyby został powołany biegły (o co pozwani nie wnosili), gdyż nie zawnioskowano żadnych dokumentów, które pozwoliłyby na dokonanie wyliczeń.

Pozwana D. M. wnosila też, w sytuacji gdyby sąd nie uwzględnił podnoszonych przez nią argumentów, o rozłożenie należności na raty po 1000 zł miesięcznie.

Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia tego wniosku. W pierwszej kolejności należy wskazać, że pozwana nie podjęła żadnych działań by udowodnić swoją trudną sytuację. W aktach brak jest jakichkolwiek dokumentów które uzasadniałyby uwzględnienie takiego wniosku. Instytucja rozłożenia należności na raty jest stosowana jedynie wyjątkowo i poza dowodami wyjątkowej sytuacji pozwanego wymaga także rozważenia uzasadnionego interesu wierzyciela (powoda). Raty muszą być innymi słowy takie, by należne świadczenie było realne do odzyskania w możliwie krótkim czasie. Wniosek powódki nie spełnia tych wymagań. Rozłożenie na raty po 1000 zł samej należności głównej bez odsetek tj. 198.266 zł oznaczałoby bowiem, że pozwana spłacałaby ją przez 16 lat i 7 miesięcy. W zakresie tak daleko idących ustępstw strony mogły (i mogą) natomiast zawrzeć ugode

Dodatkowo należy zauważyć, że pozwana w odpowiedzi na pozew domagała się wręcz ponoszenia odpowiedzialności jako dłużnik rzeczowy, a nie osobisty, czyli przeprowadzenia egzekucji ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu z ograniczeniem odpowiedzialności do 136.089,12 zł. Należy rozumieć, że wobec takiego wniosku pozwana liczyła się z utratą tego prawa w toku egzekucji. Nie ma w związku z tym żadnych przeszkód, by D. M. na zaspokojenie roszczeń wierzyciela zbyła prawo do lokalu i spłaciła dług. Dłużnik ma bowiem prawo wyboru z jakiej części majątku chce pokryć zobowiązanie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 118 kc, art. 366 kc w zw. z art. 881 kc i art. 6 a contrario, orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach w pkt 2. orzeczono na podstawie art. 98 kpc mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Wynagrodzenie kuratora zasądzone w punkcie 3. wyroku zgodnie z § 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 09.03.2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej w wysokości 40% stawki minimalnej za czynności radców prawnych. Stawka minimalna w niniejszej sprawie wynosi 5400 zł, a $5400 \times 40\% = 2160$ zł.

Koszty związane z ustanowieniem kuratora tj. 2000 zł wpłaconej przez powoda zaliczki oraz 660 zł kosztów przekraczających tę zaliczkę poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa zasądzone od pozwanego R. M. (pkt 4 wyroku) i nakazano ściągnięcie na rzecz Skarbu Państwa odpowiednio na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 98 kpc.

Na oryginale właściwy podpis.